

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNĒRĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

Ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumi būvniecības nozarē

DROŠĪBA KVALITĀTE ILGTSPĒJA

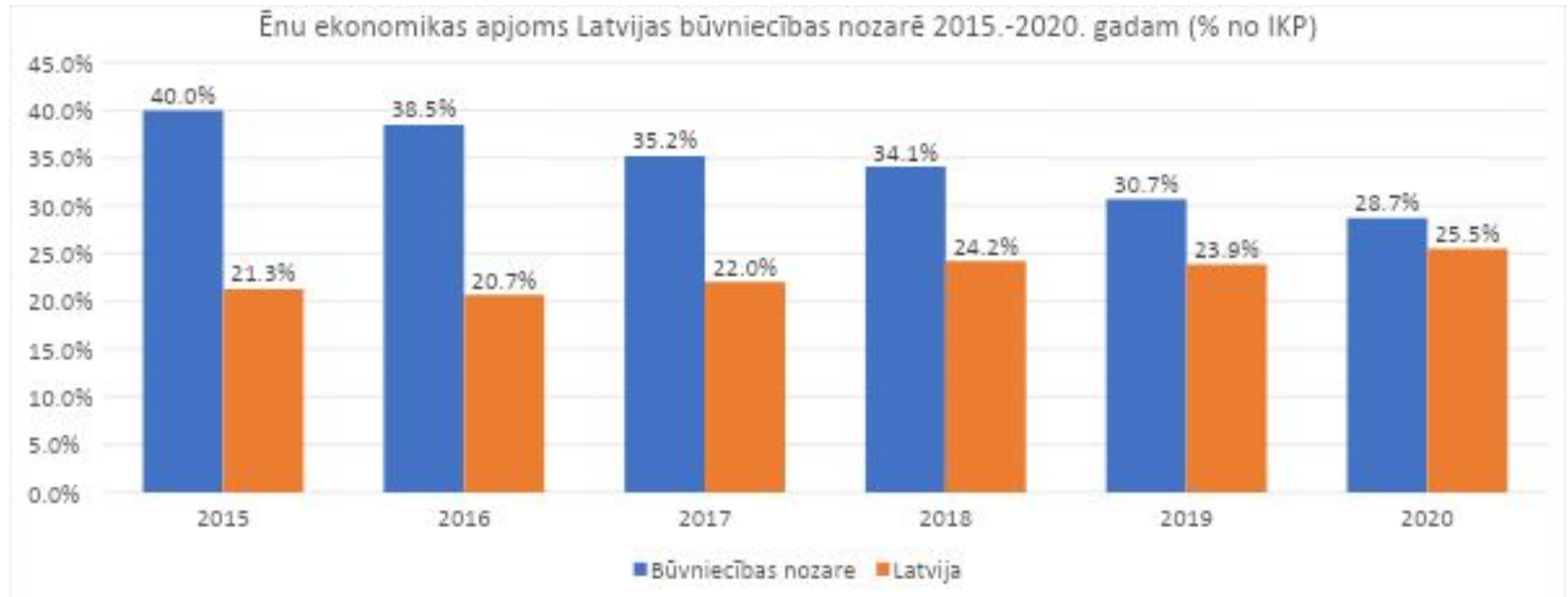

Saturs

- Ēnu ekonomika Latvijas būvniecības nozarē (vēsture)
- Veiktā pētījuma secinājumi
- Ēnu ekonomika būvniecības segmentu griezumā
- Iespējamie pasākumi ēnu ekonomikas mazināšanai
- Ieteikumi par ēnu ekonomikas indeksa aprēķināšanas metodiku
- EM ēnu ekonomikas ierobežošanas plāna pasākumi
- Kopsavilkums

Ēnu ekonomikas apjoms būvniecības nozarē

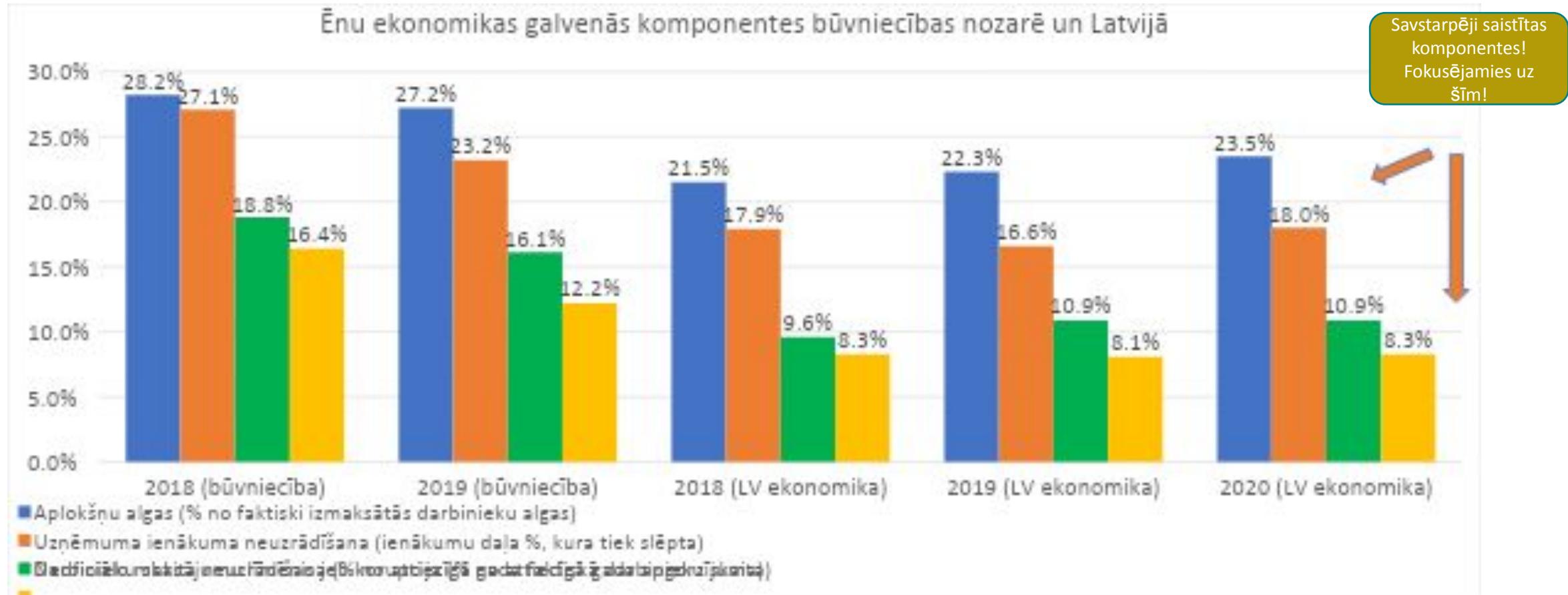
Datu avots: Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009.–2020.gadā. SSE Rīga Ilgtspējīga biznesa centrs. Arnis Sauka, Tālis Putniņš

Laika periodā no 2015.gada līdz 2020.gadam ēnu ekonomika būvniecībā būtiski samazinājusies no 40% līdz 28,7%. Tas noticis lielā mērā pateicoties ĢU, EDLUS ieviešanai būvniecībā.

DROŠĪBA KVALITĀTE ILGTSPĒJA

Ēnu ekonomikas galvenās komponentes

Pētījuma pieeja

- Nepieciešamo nozares datu apzināšana “aplokšņu algas” analīzei nozares segmentu griezumā:
 - Publiski pieejamo būvniecības nozares datu apzināšana;
 - Papildus iegūstamie, VID rīcībā esošie dati par būvniecības nozares darba devējiem un darba ņēmējiem.
- Datu pieprasījums atbilstīgajām institūcijām - VID.
- Būvniecības nozares datu izpēte un analīze:
 - **Datu periods 2021.gada janvāris – septembris**
 - Anonimizēti dati par darba ņēmējiem un darba devējiem.
- Hipotēžu pārbaude par “aplokšņu algu” segmentos.
- Secinājumi par “aplokšņu algu” apmēriem būvniecības nozares segmentos.

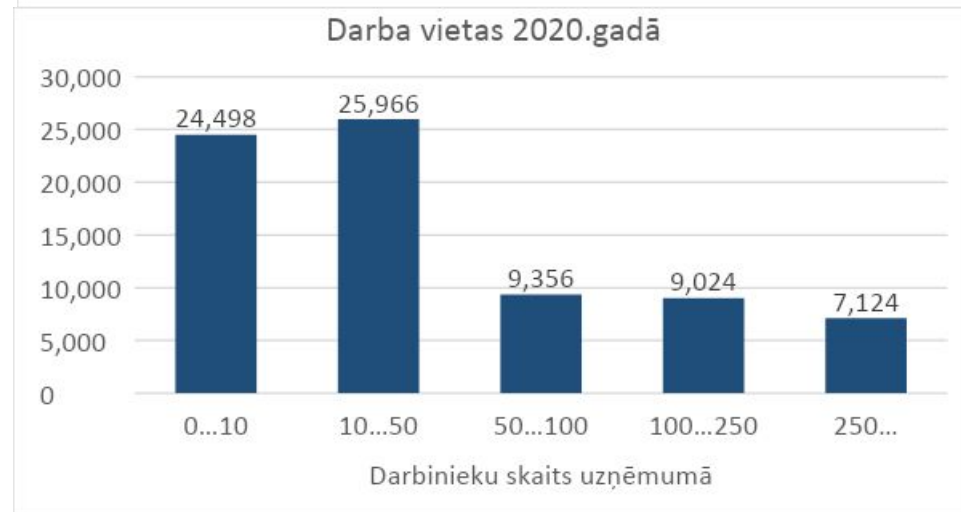
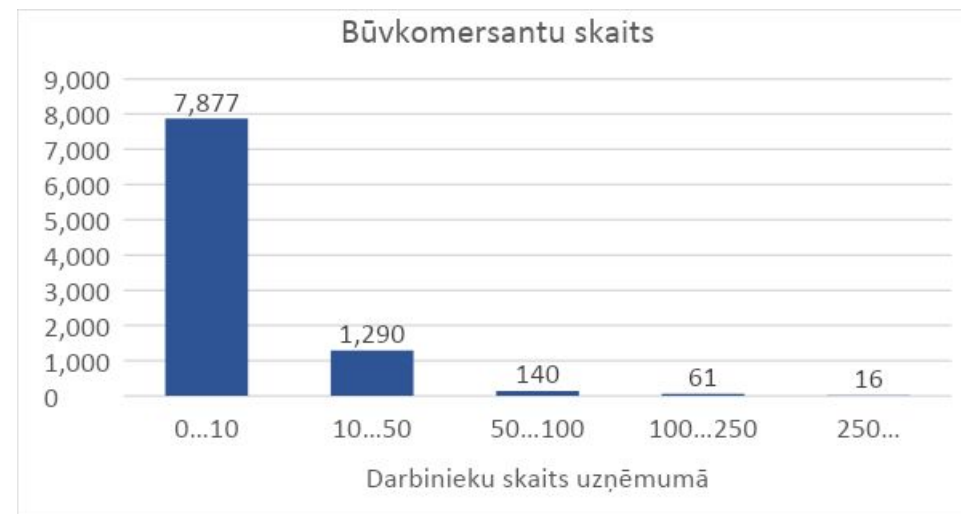

Būvniecības nozares datu analīze segmentu griezumā (1)

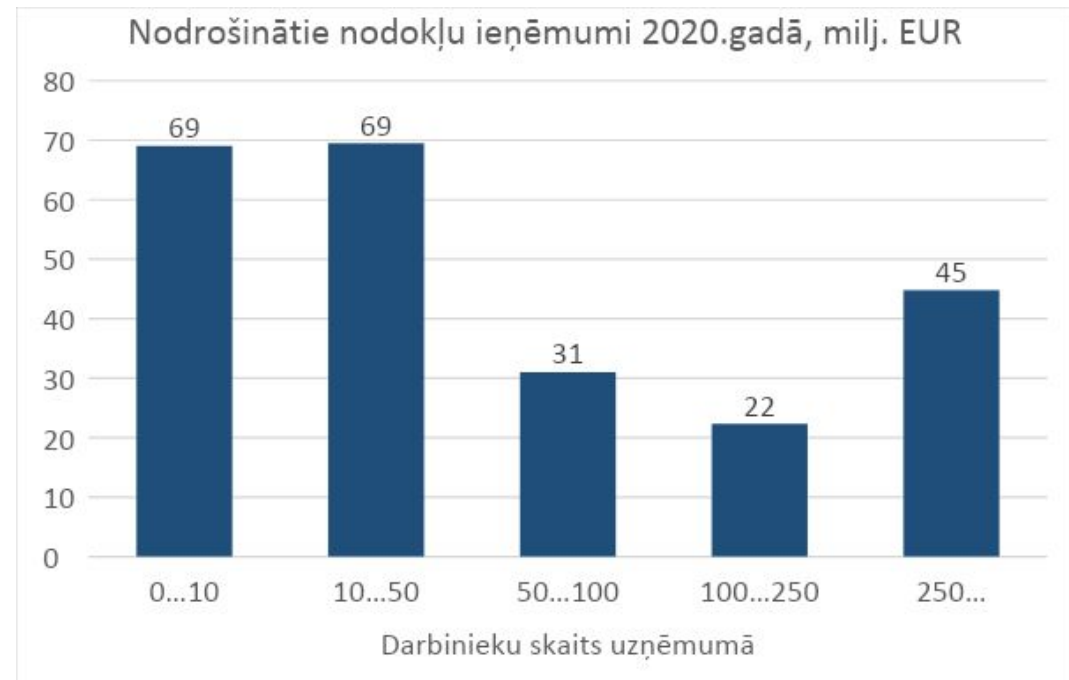
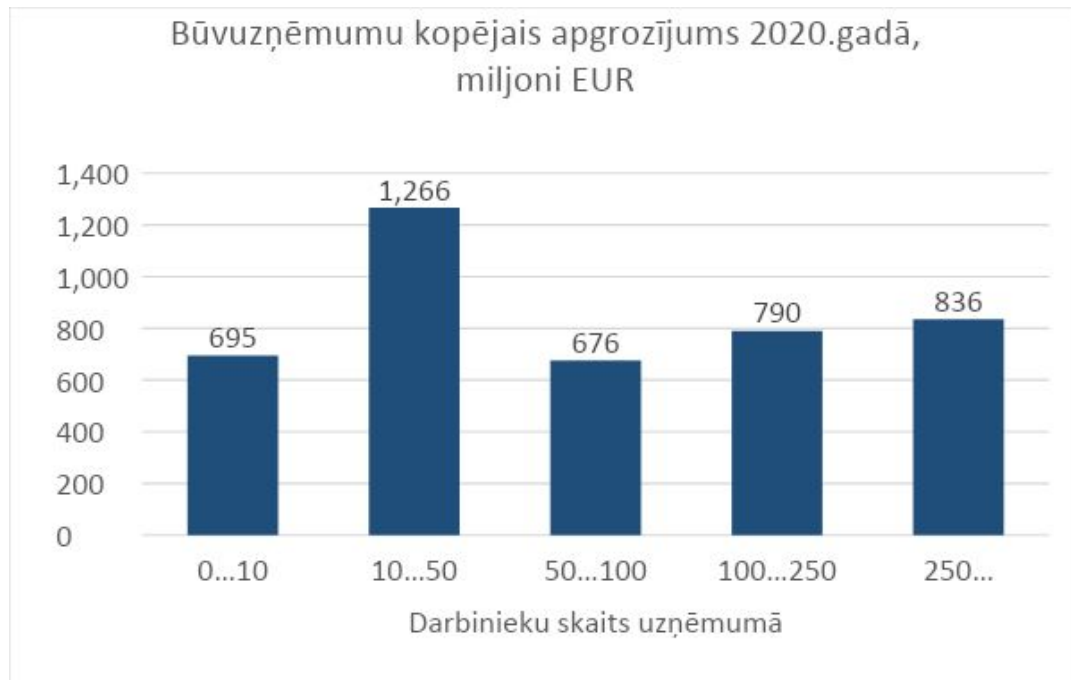
Visi būvkomersanti tie sagrupēti šādos segmentos pēc nodarbināto skaita:

- 1.segmenta. Ar nodarbināto skaitu līdz 10;
- 2. segments. No 10 līdz 50 nodarbinātie;
- 3.segmenta. No 50 līdz 100 nodarbinātie;
- 4.segmenta. No 100 līdz 250 nodarbinātie;
- 5.segmenta. Vairāk nekā 250 nodarbinātie.

- * *Būvkomersantu kopējais skaits – 9384 būvkomersanti*
- * *Darba vietu kopējais skaits – 75'968 (iekļauj visas profesijas, amatus);*
- * *Būvniecības profesijās nodarbinātie darba ņēmēji - 38'268 (tikai būvniecības profesijas), 2021.gada augusts*

Būvniecības nozares datu analīze segmentu griezumā (2)

Būvkomersantu kopējais apgrozījums – 4,26 mljrd. EUR gadā

Nodrošinātie nodokļu ieņēmumi – 240 milj. EUR gadā

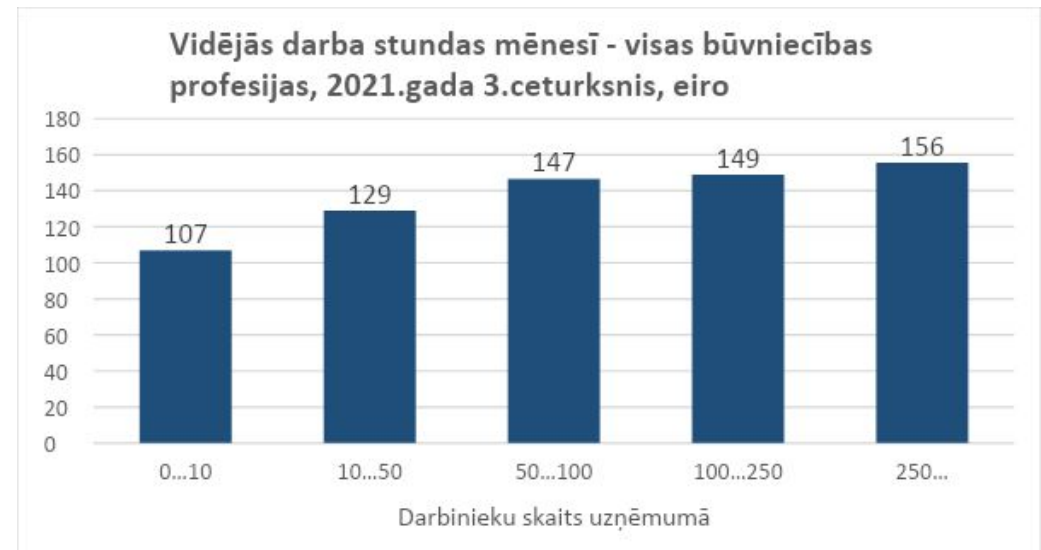

Hipotēzes (1)

Hipotēze Nr.1a – visas būvniecības profesijas “Aplokšņu algas” tiek maksātas būvkomersantos ar mazu nodarbināto skaitu.

Hipotēze Nr.1a apstiprinās!

- Vidējā darba stundas likme 1.segmenta būvkomersantā ir tikai 6,50 eiro t.i. teju 2 reizes zemāka kā 5.segmenta būvkomersantā.
- Vidējās darba stundas 1.segmenta būvkomersantā ir tikai 107 stundas mēnesī t.i. par 31 % zemāks rādītājs kā 5.segmenta būvkomersantā.

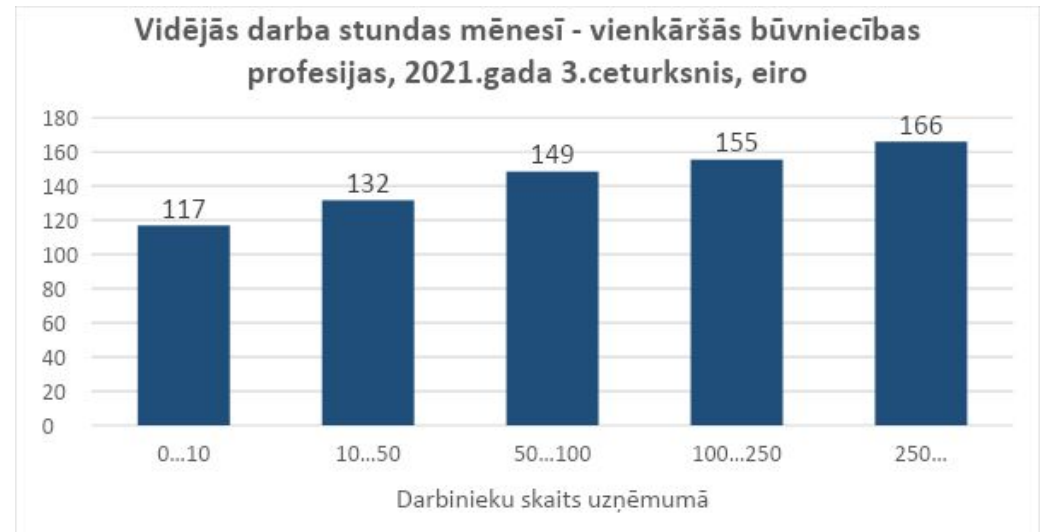
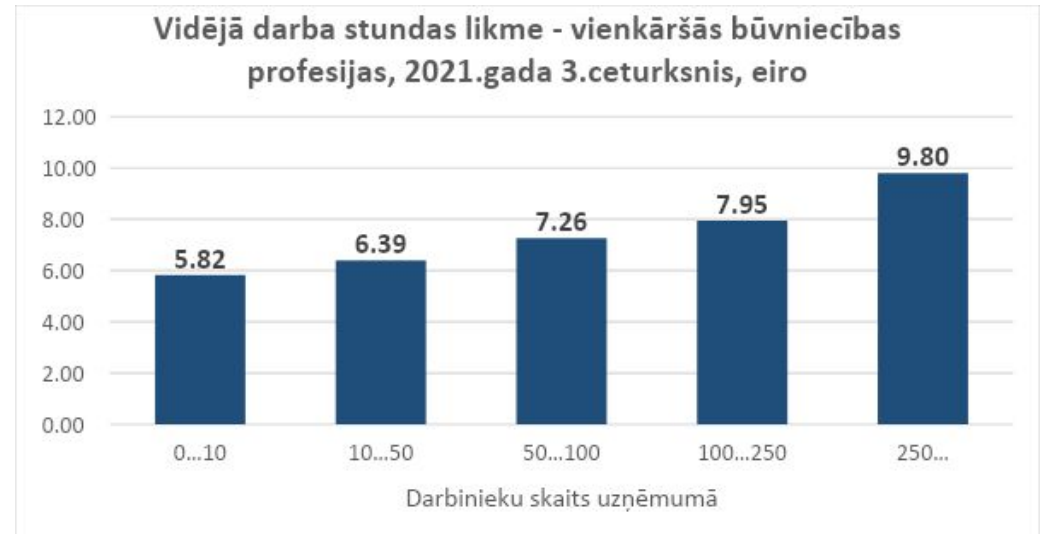
Hipotēzes (2)

Hipotēze Nr.1b – vienkāršās būvniecības profesijas

“Aplokšņu algas” vairāk tiek maksātas būvkomersantos ar mazu nodarbināto skaitu.

Hipotēze Nr.1b apstiprinās!

- Vidējā darba stundas likme 1.segmenta būvkomersantā ir tikai 5,82 eiro t.i. par 40% zemāka kā 5.segmenta būvkomersantā.
- Vidējās darba stundas 1.segmenta būvkomersantā ir tikai 117 stundas mēnesī t.i. par 30 % zemāks rādītājs kā 5.segmenta būvkomersantā.

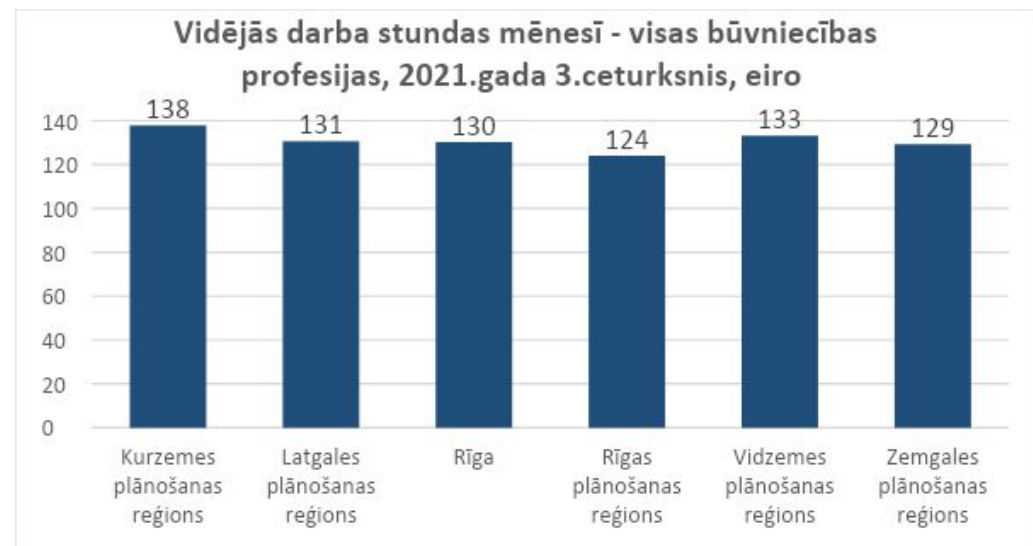
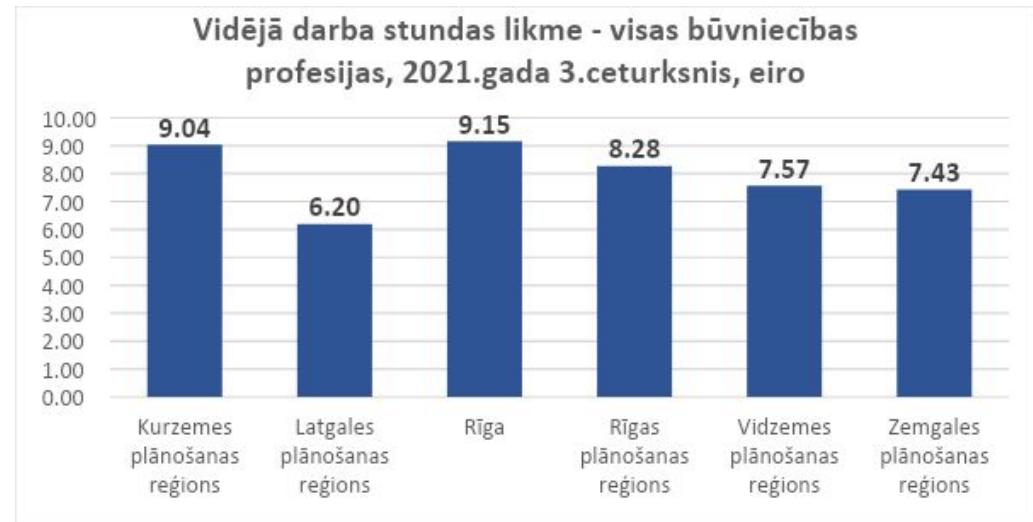
Hipotēzes (3)

Hipotēze Nr.2a – visas būvniecības profesijas

“Aplokšņu algas” vairāk tiek maksātas būvkomersantos, kas strādā reģionos

Hipotēze Nr.2a neapstiprinās!

- Vidējās darba stundas mēnesī minimāli atšķiras dažādos Latvijas reģionos;
- Salīdzinoši zemāka stundas likme atsevišķos Latvijas reģionos, piemēram, Latgalē ir drīzāk skaidrojama ar atalgojuma reģionālajām atšķirībām visā tautsaimniecībā kopumā.
- Saskaņā ar CSP datiem par vidējo darba samaksu visā tautsaimniecībā, vidējā darba samaksa Latgalē ir par 29% zemāka nekā vidējā visā Latvijā.

Hipotēzes (4)

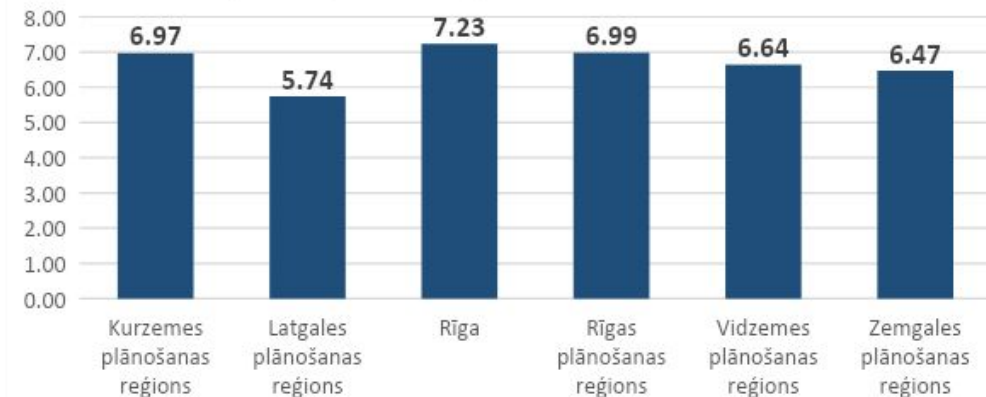
Hipotēze Nr.2b – vienkāršās būvniecības profesijas

“Aplokšņu algas” vairāk tiek maksātas būvkomersantos, kas strādā reģionos

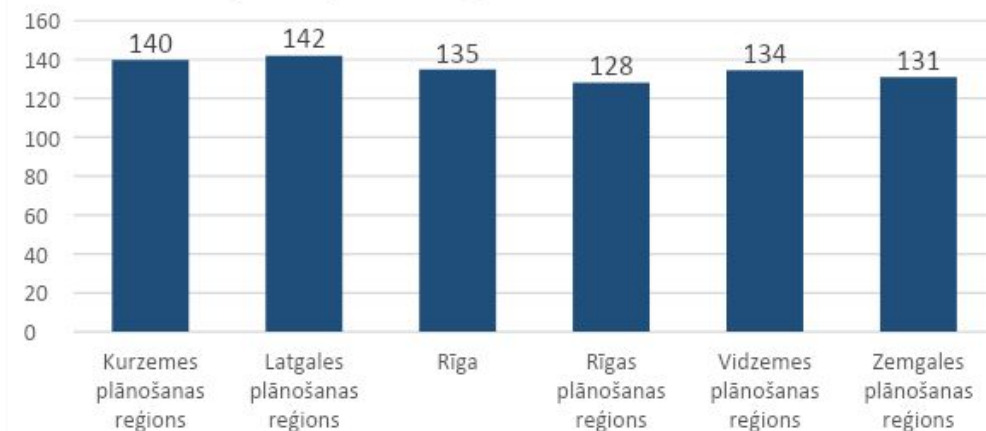
Hipotēze Nr.2b neapstiprinās!

- Vidējās darba stundas mēnesī minimāli atšķiras dažādos Latvijas reģionos;
- Salīdzinoši zemāka stundas likme atsevišķos Latvijas reģionos, piemēram, Latgalē ir drīzāk skaidrojama ar atalgojuma reģionālajām atšķirībām visā tautsaimniecībā kopumā.

Vidējā darba stundas likme - vienkāršās būvniecības profesijas, 2021.gada 3.ceturksnis, eiro

Vidējās darba stundas mēnesī - vienkāršās būvniecības profesijas, 2021.gada 3.ceturksnis, eiro

Hipotēzes (5)

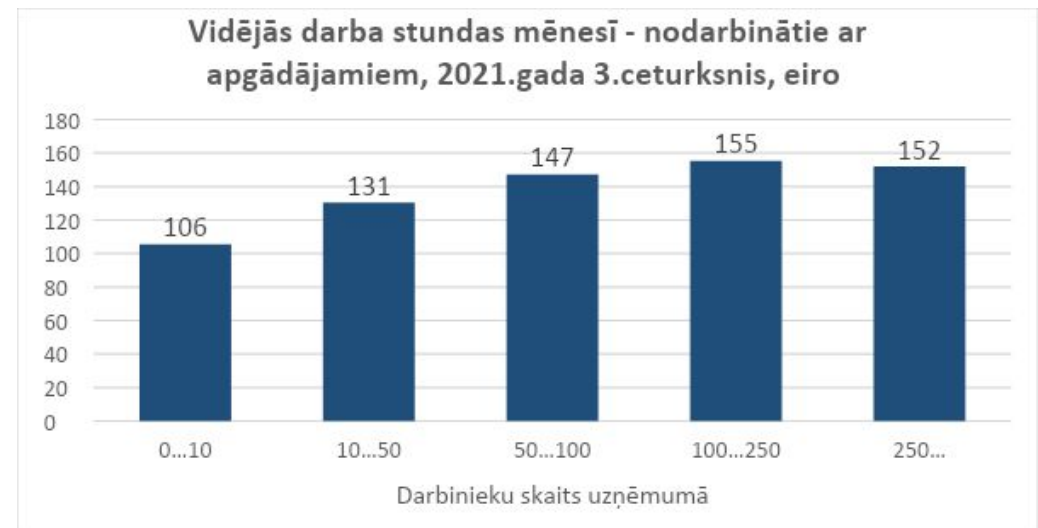
Hipotēze Nr.3

“Aplokšņu algas” tiek maksātas mazākos apmēros nodarbināto ar apgādājamiem segmentā*

Hipotēze Nr.3 neapstiprinās!

- Kopējiem būvniecības nozares rādītājiem atbilstošs darba stundu mēnesī rādītājs.
- Vidējā stundas likme ir salīdzinoši augstāka kā vidējā būvniecībā. Šī apakšsegmenta nodarbinātie ir vecuma grupā, kurai ir salīdzinoši augstāks atalgojums par vidējo.

**Hipotēzes pamatā ir pieņēmums, ka IIN atvieglojumi, ko saņem šie nodarbinātie, pamudina strādāt deklarētajā nodarbinātībā.*

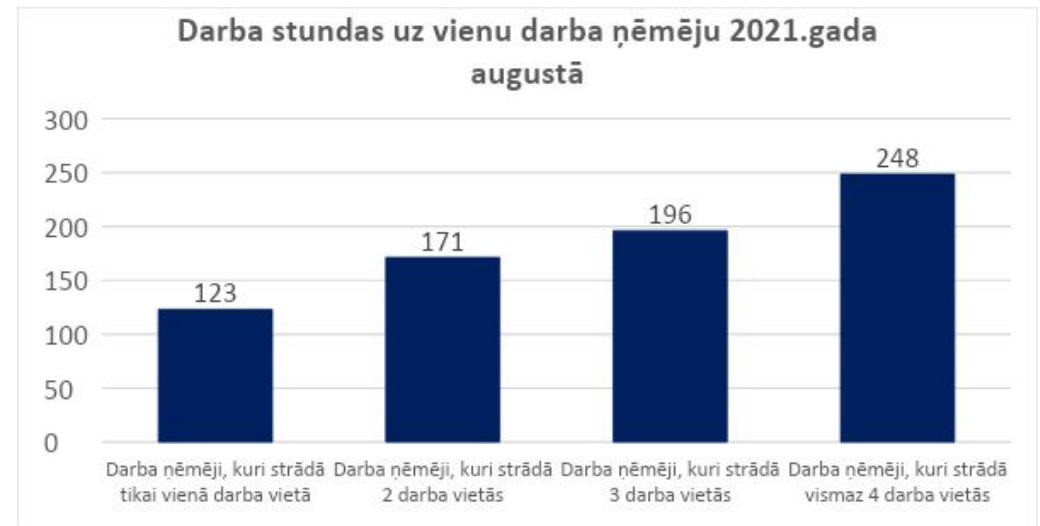
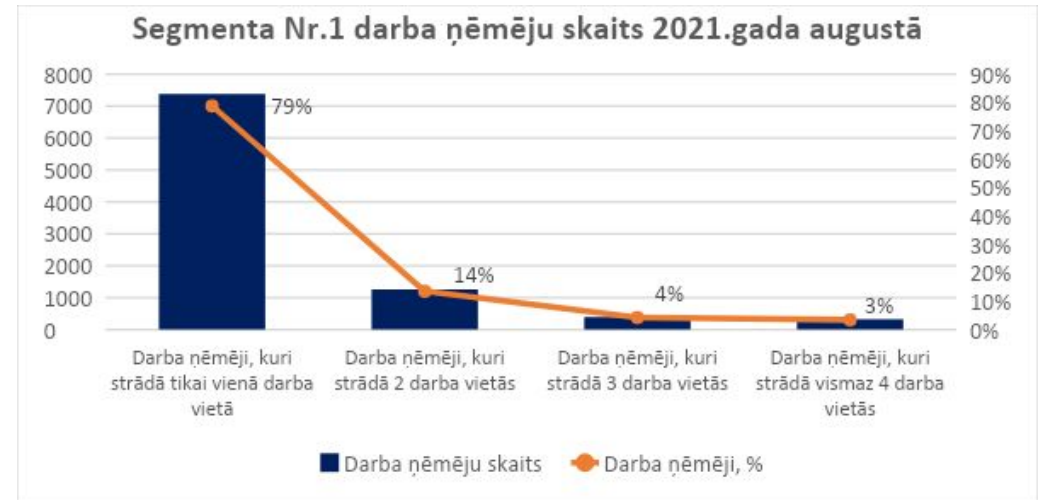
Hipotēzes (6)

Hipotēze Nr.4

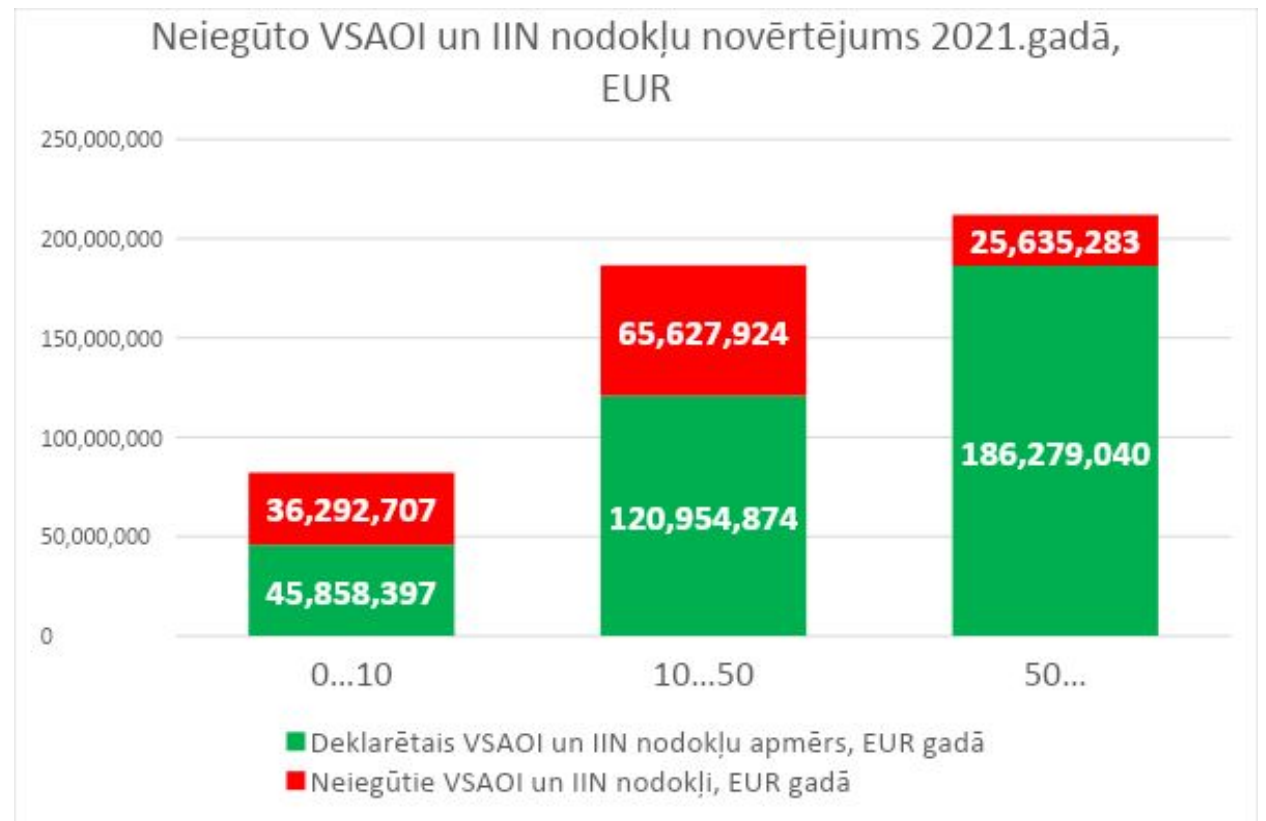
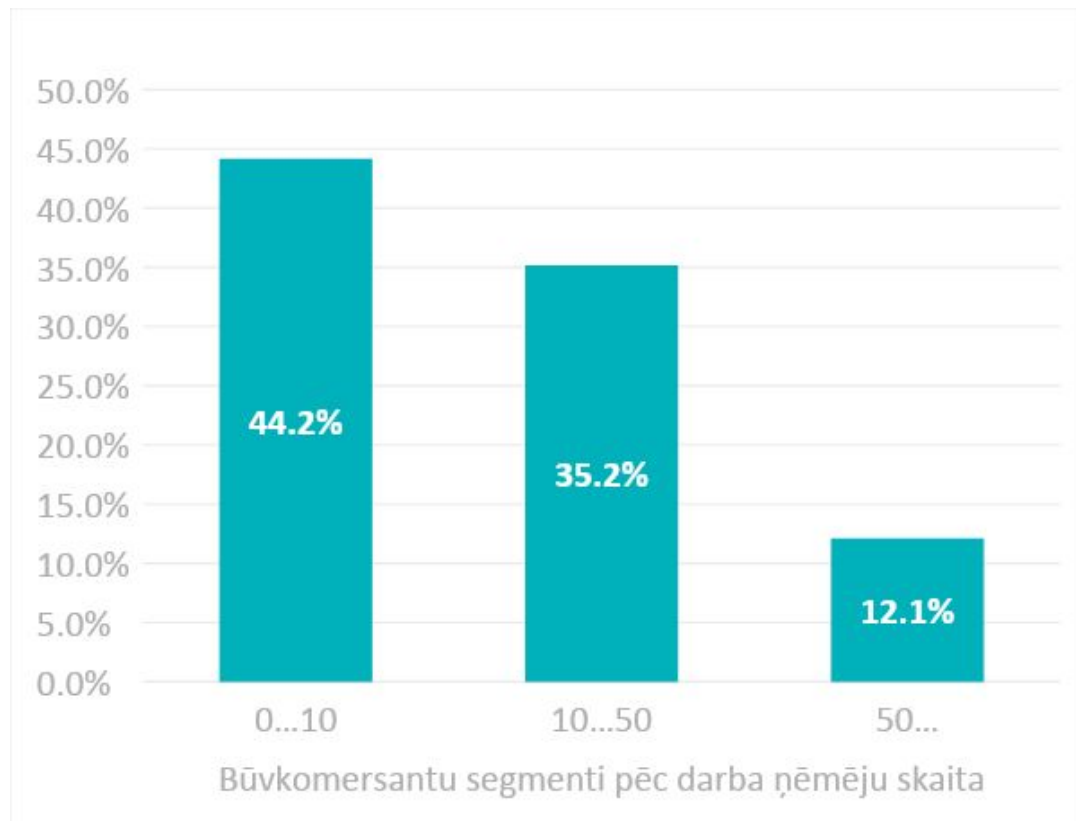
Dēļ tā, ka darba ņēmējiem raksturīgi strādāt vairākās darba vietās, tad, sasummējot šo darba vietu stundas, tās jau tiecas uz pilnai slodzei raksturīgu stundu apjomu, kas norāda uz zemu nedeklarēto nodarbinātību.

Hipotēze Nr.4 neapstiprinās!

- 79% no 1.segmenta darba ņēmējiem strādā tikai vienā darba vietā.
- Darba stundu apjoms uz vienu darba ņēmēju ir 123 stundas - būtiski zemāks rādītājs par pilnai slodzei atbilstošo darba stundu apjomu.

Aplokšņu algas apmēri trīs būvniecības komersantu segmentos

Kopējais neiegūto VSAOI un IIN nodokļu apmērs dēļ aplokšņu algām 2021.gadā novērtēts 127,5 milj. EUR apmērā

Secinājumi

1. Būtiski atšķiras deklarētā atalgojuma un deklarētās nodarbinātības rādītāji būvkomersantu segmentos
2. “Aplokšņu algas” vairāk tiek maksātas būvkomersantos ar mazu nodarbināto skaitu*.
3. Ja «Aplokšņu algas» visā būvniecības nozarē ir 28,7% apmērā, tad būvkomersantu mazajā segmentā ēnu ekonomika ir ievērojami augstāka par vidējo rādītāju – 44,2%;
4. Būvkomersantu augstākajā segmentā «aplokšņu alga» novērtēta tikai 12,1% apmērā, kas lielā mērā saistīts ar jau ieviestajiem pasākumiem – ĢV un EDLUS
5. “Apkarot ēnu ekonomiku būvniecībā” vajadzētu nozīmēt to, ka praksē tiek ieviesti ēnu apkarošanas pasākumi, kas vērsti uz aplokšņu algu samazināšanu tieši būvkomersantu mazajā segmentā
6. Lēmumus par ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumiem jāpieņem balstītus būvniecības nozares un makroekonomiskajos datos:
 - segmentētos
 - ērti uzraugāmi laika gaitā
 - interpretējamos saskaņā ar noteiktu ēnu ekonomikas novērtēšanas metodiku.

** Vidējā darba stundas likme un vidējās darba stundas mēnesī ievērojami atšķiras lielajos un mazajos būvkomersantos. Piemēram, vidējā darba stundas likme 1.segmenta būvkomersantā ir tikai 6,50 eiro t.i. teju 2 reizes zemāka kā 5.segmenta būvkomersantā. Savukārt, vidējās darba stundas 1.segmenta būvkomersantā ir tikai 107 stundas mēnesī, kas ir par 31 % zemāks rādītājs kā 5.segmenta būvkomersantā.*

*** Izpētē netika izmantota VEDLUB datu analīze, kas iespējams varētu precizēt atsevišķus secinājumus par ēnu ekonomikas apmēriem.*

Mērķis

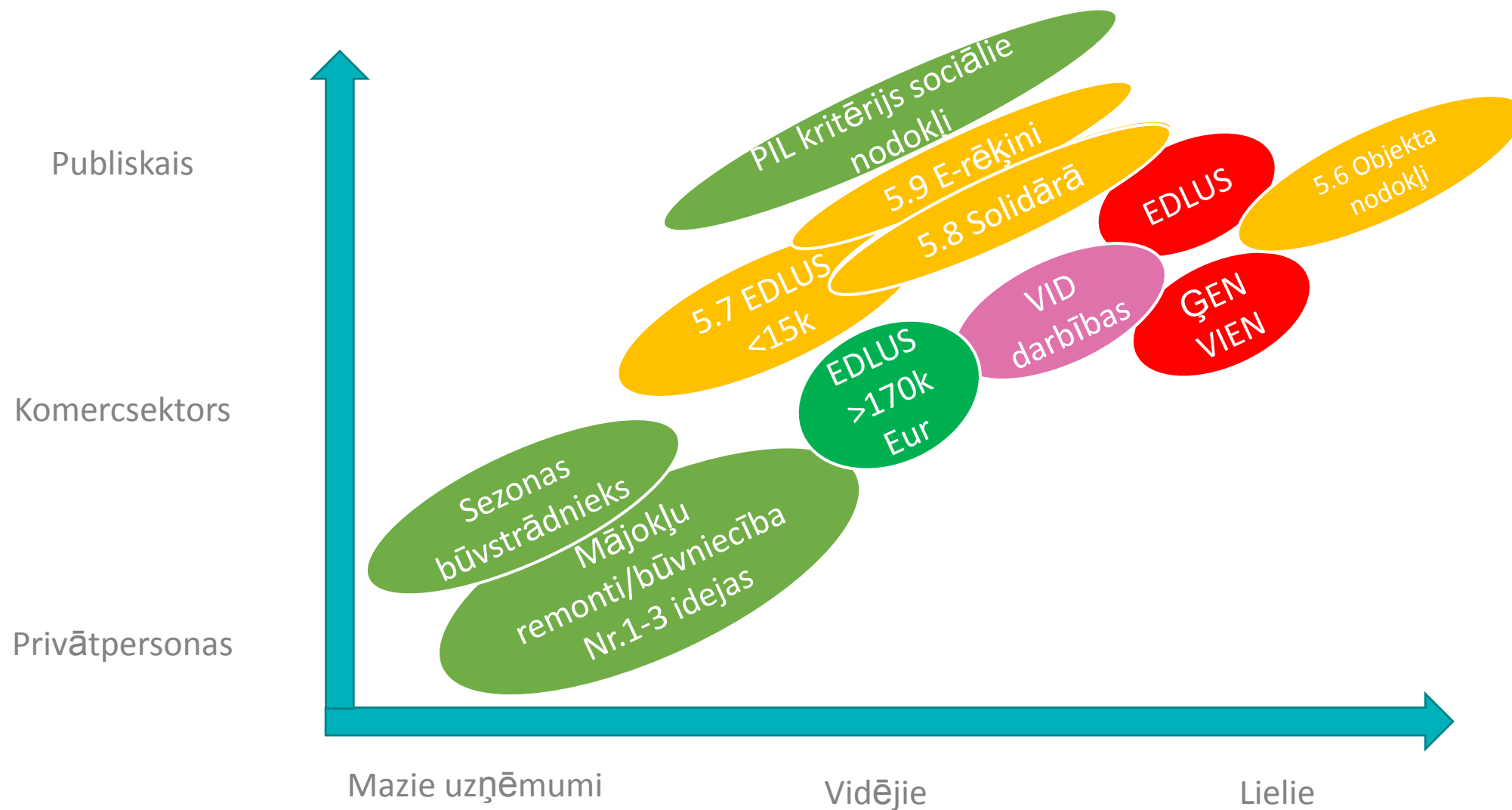
Samazināt ēnu ekonomiku būvniecības nozarē līdz 22% turpmāko 5 gadu laikā

- ⇒ Segmentēta pieeja
- ⇒ Fokusēšanās uz ēnu ekonomikas komponentēm: Aplokšņu algas, darbinieku skaita neuzrādīšana
- ⇒ Ēnu ekonomikas aprēķināšanas indekss, kas balstītos nozares un makro datos

VSAOI un IN nodokļu apmērs palielinātos par min 30 Milj. EUR gadā

Būvniecības nozares ēnu ekonomikas karte

Ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumi (1)

Pasākums Nr.1	IIN nodokļa atvieglojumi par mājokļa remonta izdevumiem.
Pasākuma apraksts	Ēnu ekonomikas samazināšana privātpersonu segmentā, nodrošinot efektīvu IIN nodokļa atmaksas mehānismu. Privātpersonas var atgūt noteiktu procentu no samaksātā IIN par izdevumiem, kas saistīti ar mājokļa remontu, renovāciju. IIN atvieglojumi neattiektos uz jaunu mājokļu būvniecību vai pārbūvi. IIN nodokļa apmēram būtu jānosaka maksimālie nodokļa griesti. Lai saņemtu šos IIN atvieglojumus, nepieciešams iesniegt VID dokumentus, kas apliecina mājokļa remonta veiktos maksājumus. Šim risinājumam vajadzētu motivēt cilvēkus izvēlēties legālus pakalpojumus. IIN nodokļa atmaksa notiktu atbilstoši jau eksistējošai kārtībai, saskaņā ar kuru notiek IIN nodokļa atmaksa, piemēram, par izglītības, medicīnas pakalpojumiem.
Klientu segments	Privātpersonu segments.
Būvkomersantu segments	Mazie būvkomersanti.
Apkarotā ēnu ekonomikas komponente	Aplokšņu algas.
Riski	Risinājums nedarbosies, ja IIN nodokļa atvieglojums būs pieticīgos apmēros. Sarežģīta, birokrātiska procedūra maksājumu dokumentu noformēšanai, iesniegšanai.

Ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumi (2)

Pasākums Nr.2	Daudzdzīvokļu ēkas nodošana ekspluatācijā tikai pēc dzīvokļu pilnīgas apdares.
Pasākuma apraksts	Dzīvokļu apdares darbu tirgū ir milzīga ēnu ekonomika, jo apdares darbu pasūtītāji un ne reti izpildītāji ir privātas personas. Risinājums paredz, ka daudzdzīvokļu ēkas nodošana ekspluatācijā notiek tikai pēc visu dzīvokļu pilnīgas apdares. Līdz ar to darbi būs jāorganizē daudzdzīvokļu mājas ģenerālzņēmējam, kurš algos tikai likumīgi strādājošus apakšzņēmējus. Tas samazinās ēnu ekonomiku jaunu dzīvojamo ēku būvniecības tirgū un palielinās valsts budžeta nodokļu ieņēmumus. Šāds risinājums arī sakārtos jautājumu par apdares darbu kvalitātes garantijām. Tādējādi tiks aizsargātas iedzīvotāju intereses. Vairākās ES valstīs tiek izmantota tieši šī pieeja ēkas nodošanai ekspluatācijā.
Klientu segments	Privātpersonu segments.
Būvkomersantu segments	Mazie būvkomersanti, kurus nolīgst Ģenerālzņēmēji.
Apkarotā ēnu ekonomikas komponente	Aplokšņu algas.
Riski	Būvdarbu izmaksu pieaugums

Ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumi (3)

Pasākums Nr.5	Būvkomersantu un privātpersonu darījumu prakses veicināšana
Pasākuma apraksts	<p>Pašlaik veicot mājokļu remonta, renovācijas daudzveidīgus darbus, kas prasa vairākas jomas speciālistu iesaisti, tiek komplektēta strādnieku grupa jeb brigāde, izvairoties no uzņēmuma dibināšanas, būvkomersanta reģistrācijas un darba attiecību nodibināšanas. Šādas darbības vairs nav vienas personas individuāla būvniecības darbība, bet gan slēpta uzņēmējdarbības forma. Tādā veidā valstij netiek maksāti nodokļi un notiek negodīga konkurence ar būvniecības uzņēmumiem, kuriem ir nodokļu un administratīvais slogs. Risinājums paredz būtiski ierobežot būvniecības darbus, kurus var veikt individuāla persona patstāvīgi. Piemēram, ja darbi aprobežojas tikai un vienīgi ar sienu flīzēšanu vai krāsošanu, tad praksē pieļaujami, ka šādus darbus veic fiziska persona – šeit nebūtu lietderīga iejaukšanās. Turpretī, ja mājokļa remonta ietvaros tiek veikti daudzveidīgi darbi, piemēram, elektrības tīkla izbūve, ūdensvada remonta darbi, gāzesvadu izbūves darbi, tad šādus darbus vairs nevar uzņemties individuāla fiziska personas vai fizisku personu brigādes – būvdarbus jāveic būvkomersantam, piesaistot attiecīgās jomas sertificētus speciālistus, nodrošinot darbu garantiju un uzņemoties atbildību par rezultātu. Procesā varētu iesaistīt bankas & krēdīta maksājumi Piegādātājiem nevis Pasūtītājiem</p>
Klientu segments	Privātpersonu segments.
Būvkomersantu segments	Mazie būvkomersanti.
Apkarotā ēnu ekonomikas komponente	Aplokšņu algas.
Riski	Būvdarbu izmaksu pieaugums. Minētās brigādes netiks izskaustas, ja privātpersonai - pasūtītājam nebūs motivācija uzrādīt visus nodokļus.

Ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumi (4)

Pasākums Nr.4	Publiskajos iepirkumos vērtēt arī vidējo sociālo nodokļu apmēru
Pasākuma apraksts	Pašlaik par būtisko kritēriju publiskos iepirkumos joprojām tiek lietots zemākās cenas kritērijs. Netiešā veidā šāda prakse rada ēnu ekonomiku – cena nereti tiek mazināta uz nodokļu nemaksāšanas rēķina. Publisko iepirkumu vienīgais vai galvenais nosacījums nedrīkst būt cena. Saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma vērtēšanā vajadzētu aktīvi pielietot arī kritēriju – vidējo sociālo nodokļu apmēru.
Klientu segments	Pamatā valsts kapitālsabiedrības un pašvaldības.
Būvkomersantu segments	Lielie, vidējie būvkomersanti.
Apkarotā ēnu ekonomikas komponente	Aplokšņu algas, uzņēmuma ienākuma neuzrādīšana, darbinieku skaita neuzrādīšana.
Riski	Būvdarbu izmaksu pieaugums.

Ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumi (5)

Pasākums Nr.6	Sezonas būvstrādnieka ienākuma nodokļa režīms
Pasākuma apraksts	<p>Pēc būtības pasākums ir līdzīgs sezonas laukstrādnieka ienākuma nodokļa režīmam. Pasākums paredz būtiski samazinātu nodokļu slogu tiem strādniekiem, kas nodarbināti nozares būvdarbu aktīvajā laika periodā no 1.aprīļa līdz 31.oktobrim. Šāds nodokļu režīms veicinātu strādniekus reģistrēties, mazinātu “aplokšņu algas” apmērus.</p> <p>Sezonas būvstrādnieka ienākuma nodoklis būtu samazināts līdz 10% - 15% apmēram no būvstrādnieka atalgojuma.</p> <p>Šādam īpašam režīmam būtu jādefinē maksimālais kumulatīvais darba dienu (stundu) apjoms, kādā būvstrādniekam var piemērot sezonas ienākuma nodokļa režīmu, kā arī jādefinē saņemto ienākumu maksimālo apmēru – ienākumu griestus.</p> <p>Piemēram, laukstrādniekam šis kumulatīvais darba dienu apjoms nevar pārsniegt 65 nostrādātās dienas un saņemto ienākumu maksimālais apmērs nevar pārsniegt 3000 eiro ienākumu griestus. Šāda pasākuma ieguvumi: 1) strādniekiem – sociālās garantijas; 2) saimniekam – samazināta IIN likme; 3) ērta atskaišu sagatavošana VID dienestam.</p> <p>Darba devējs reizi mēnesī iesniegtu VID darba devēja ziņojumu par pārskata mēnesī būvniecības sezonas darbos nodarbinātajām personām.</p>
Klientu segments	Privātpersonu segments.
Būvkomersantu segments	Mazie būvkomersanti.
Apkarotā ēnu ek. komponente	Aplokšņu algas.
Riski	Nepietiekama motivācija iesaistīties šādā nodokļu režīmā.

Ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumi (6)

Pasākums Nr.3	EDLUS ieviešana būvlaukuma teritorijā būvdarbos, kurus izmaksas pārsniedz 170 tūkst. euro
Pasākuma apraksts	Galvenajam būvdarbu veicējam EDLUS būtu jāievieš būvlaukuma teritorijā būvdarbos, kuru izmaksas ir 170 tūkst. euro vai vairāk. Iespējams ieviest tikai konkrētām ēku un būvdarbu kategorijām Iespējams sākt tikai ar publisko pasūtījumu
Klientu segments	Praktiski visi klientu segmenti.
Būvkomersantu segments	Vidējie būvkomersanti.
Apkarotā ēnu ekonomikas komponente	Darbinieku skaita neuzrādīšana, aplokšņu algas.
Riski	Pārmērīgs administratīvais slogs būvkomersantiem mazajos būvlaukumos.

Sezonas būvstrādnieka ienākuma nodokļa režīms leguvumu – izmaksu novērtējums (piemērs)

GALVENIE RĀDĪTĀJI		Vienreizējie ieguvumi, izmaksas	Rādītāji gadā	Rādītāji 3 gados
1.	Ieguvumi, EUR		1 302 210	3 906 630
	IIN nodoklis, EUR		130 221	390 663
	VSOAI nodokļi, EUR		1 171 989	3 515 967
	<i>Darba ņēmēja daļa, EUR</i>		<i>1 171 989</i>	<i>3 515 967</i>
	<i>Darba devēja daļa, EUR</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
2.	Izmaksas - administratīvais slogs, EUR	60 000	102 333	367 000
	Sākotnējās izmaksas - kapitālieguldījumi, EUR	60 000		60000
	Darbības izmaksas, EUR/gadā		102 333	307 000
3.	Neto ieguvums, EUR			3 539 630

Plāna pasākumu Nr. 5.6. un Nr. 5.7. administratīvā sloga novērtējums

Nodokļu uzskaitē objektu līmenī (pasākums Nr. 5.6.)

Galvenie rādītāji	2023	2024	2025	3 gadi kopā
Būvlaukumu skaita prognoze	553	562	572	1 687
Kapitālieguldījumi, EUR uz objektu	375	0	0	375
Darbības izmaksas, EUR uz objektu	700	700	700	2100
IZMAKSAS, EUR	594 475	393 400	400 400	1 388 275

Caurspīdīga savstarpējā norēķināšanās publiskajos būvdarbu līgumos (pasākums Nr. 5.7.)

Galvenie rādītāji	2023	2024	2025	3 gadi kopā
Būvlaukumu skaita prognoze	553	562	572	572
Kopējā reģistrēto APU līgumu prognoze, skaits	85 715	87 110	88 660	261 485
Reģistrēto APU (< 15 K EUR) līgumu prognoze, skaits	17 143	17 422	17 732	52 297
Darbības izmaksas, EUR uz APU līgumu	160	160	160	160
IZMAKSAS, EUR	2 742 880	2 787 520	2 837 120	8 367 520

Ēnu ekonomikas indeksa aprēķināšanas metodikas ieviešana

Nr.	Galvenās aktivitātes	Termiņi	Aptuvenās izmaksas, EUR
1.	Izpēte (ideja)	31.okt.2022	10 000
1.1.	Apzinātas būvniecības nozares sistēmas, pieejamie dati, datu plūsma, datu piemērotības novērtējums		
1.2.	Būvniecības nozares ekspertu un makroekonomikas ekspertu viedokļu izzināšana, ieteikumu apkopojums		
1.3.	Izpētīti un izvērtēti 2 konceptuālie modeļi ēnu ekonomikas indeksa aprēķināšanai		
1.4.	Ēnu ekonomikas indeksa aprēķināšanas metodikas galvenie principi un koncepcija		
2.	Izstrāde (konceptija)	?31.mai.2023?	?50 000?
2.1.	Izstrādāta Ēnu ekonomikas indeksa aprēķināšanas metodika		
2.2.	Ēnu ekonomikas indeksa risinājuma arhitektūras izstrāde		
2.3.	Izstrādāts ēnu ekonomikas indeksa risinājuma pārvaldības modelis		
2.4.	Tehniskās specifikācijas izstrāde ēnu ekonomikas indeksa risinājumam		
3.	Realizācija un ieviešana	?31.dec.2023?	Kā min 200-300k Eur?
3.1.	Izsludināts iepirkums		
3.2.	Izvērtēti iepirkuma ietvaros iesniegtie piedāvājumi un pasludināts iepirkuma uzvarētājs.		
3.3.	Noslēgts līgums ar iepirkuma uzvarētāju.		
3.4.	IKT piegādātājs izstrādā un ievieš TSR rīku.		

Ēnu ekonomikas indeksa aprēķināšanas metodika

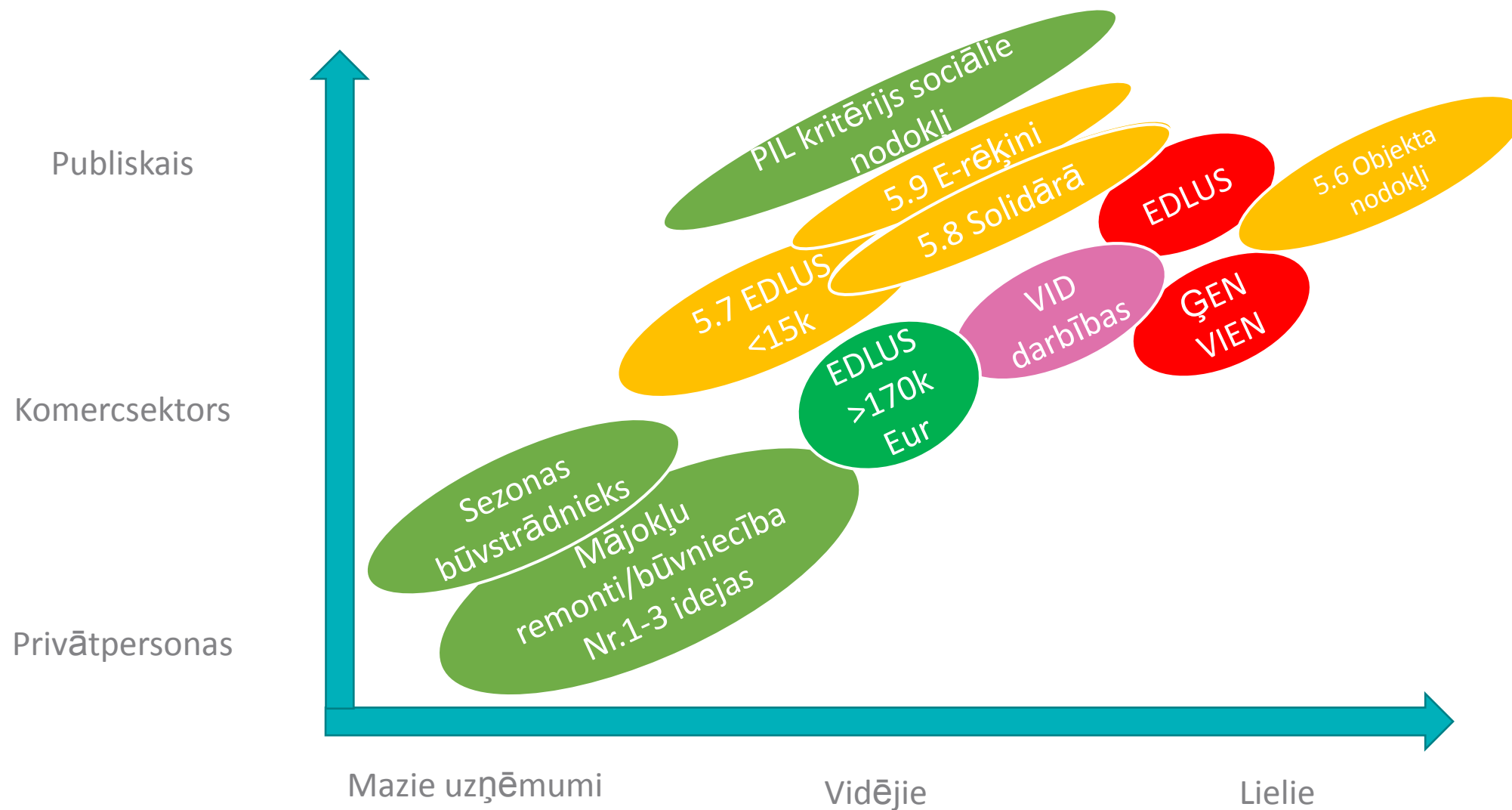
- Ēnu ekonomikas apmērs segmentu griezumā
- Balstās būvniecības nozares un makroekonomiskos **Lielajos datos**
- Ēnu ekonomikas indeksa mērīšana komponentēs
 - Aplokšņu algas
 - Darbinieku skaita neuzrādīšana
 - Uzņēmuma ienākuma neuzrādīšana
 - Neoficiālo maksājumu līmenis jeb korupcija
- Metodikas modeļa rezultātu atjaunošana vismaz 1 reizi gadā
- Savlaicīga, ātra un precīza reaģēšana uz indeksa izmaiņām
- Piemērots tehnoloģiskais risinājums
- Skaidrs pārvaldības modelis

EM ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2021.-2022. gadam

Nr.	Pasākums	Segments	Vērtējums
5.6.	Noteikt būvkomersantiem pienākumu veikt darba spēka nodokļu uzskaiti objektu līmenī un ieviest nodokļu samaksas kontroles mehānismu.	Lielie būvkomersanti, ja netiek mainīts 350 tūkst. EUR sliekšnis būvobjektiem.	<ul style="list-style-type: none"> Kritiski svarīgi salīdzināt potenciālos ieguvumus, kas lielajā segmentā būs mazi, ar izmaksām t.sk. administratīvo slogu komersantiem. Administratīvais slogs būvnozarē novērtēts 1,388 miljoni apmērā 3 gadu periodā Valsts pārvaldes izmaksas ~700k Eur/gadā Vēlams sākamā projektu audits un pilotprojekti
5.7.	Veicināt caurspīdīgu savstarpējo norēķināšanos publiskajos būvdarbu līgumos.	Praktiski visi būvkomersanti, ja tiks atcelts 15 tūkst. EUR sliekšnis būvdarbu līgumiem.	<ul style="list-style-type: none"> Kritiski svarīgi salīdzināt potenciālos ieguvumus, kas lielajā segmentā būs mazi, ar izmaksām t.sk. administratīvo slogu komersantiem. Administratīvais slogs novērtēts 8,4 miljoni apmērā 3 gadu periodā, pie nosacījuma, ja tiek atcelts 15 tūkst. EUR.* Jāievieš beidzot Tipveida līgumi!
5.8.	Izvērtēt solidārās atbildības ieviešanu būvniecības nozarē.	Praktiski visi būvkomersanti, kas ietilpst uzņēmēju ķēdē.	<ul style="list-style-type: none"> Kā viens no solidārās atbildības principiem ir vērsties arī pie Pasūtītāja, kas arī ir solidāri atbildīgs. No Pasākuma apraksta nevar secināt par šādas iespējas iespējamību. Varbūt uzreiz Reversā sociālo nodokļu koncepta pielietošanas ieviešana
5.9.	Būvniecības nozarē noteikt pienākumu kārtot uzņēmumu grāmatvedību elektroniskā formātā (izrakstīt strukturētus e-rēķinus).	Praktiski visi būvkomersanti.	<ul style="list-style-type: none"> Pārejai uz strukturētiem e-rēķiniem jānotiek visās nozarēs atbilstoši vienotai koncepcijai un risinājumam. Šeit nav iemesla atrauti skatīt būvniecības nozari no e-rēķinu ieviešanas risinājuma visās nozarēs, valsts pārvaldē. Dārgs risinājumus Lielajiem komersantiem un valsts pārvaldei, bet ēnas paliek citos segmentos! Par pārmerīgu prasību uzskatāma - VID tiešsaistes piekļuve grāmatvedības reģistriem.

Būvniecības nozares ēnu ekonomikas karte

Noslēguma secinājumi

1. Noteikt nākošās piegades mērķi Būvnozares ēnu ekonomika 22%
2. Izveidot jaunu būvniecības nozares ēnu ekonomikas segmentu orientētu sistēmu
3. Neradīt papildus administratīvo slogu lielajiem komersantiem, valsts funkciju deleģēšana!
4. Aktivizēt VEDLUDB un VID EDS datu analīzi un riska uzņēmumu identificēšanu un darbības pie aplokšņu algām
5. Papildināt MK ēnu ekonomikas plānu* uz 2023 → ieviešot aktivitātes mazo uzņēmumu un privātā segmentā
6. Jebkuru būvnozares ēnu ekonomikas plāna aktivitāti novērtēt finansiāla ietekme (izdevumi, ienākumi)

